

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií

**Počáteční období japonské okupace Koreje – japonské
představy a realita**

Bakalářská práce

Vít Poshor

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání stejného či jiného titulu.

V Praze, dne 21. dubna 2020

.....

Vít Poshor

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce panu doktoru Davidu Labusovi za cenné rady, připomínky a trpělivost.

Abstrakt

Bakalářská práce se primárně zaměřuje na přípravu a průběh počáteční fáze japonské anexe Koreje. V práci jsou nejprve definovány základní pojmy pro lepší porozumění problematice kolonialismu, imperialismu a sociálního darwinismu. Dále je popsána mezinárodní situace v Asii v 19. století s nastíněním východisek japonského kolonialismu. Práce pokračuje popisem historického kontextu pro japonskou imperiální expanzi a je zakončena pohledem na změny v korejské společnosti způsobené japonskou nadvládou.

Klíčová slova:

Kolonizační politika, japonský kolonialismus, anexe Koreje, imperialismus, japonsko-korejské vztahy

Abstract

This bachelor thesis focuses primarily on preparation and progress of beginning of Japanese annexation of Korea. The thesis defines the fundamental concepts for better understanding of colonialism, imperialism and social Darwinism. The next part describes the state of Asia in the 19th century, outlining the basis of Japanese colonialism. The thesis goes on to describe the historical context for Japanese imperial expansion and concludes with a look at the changes in Korean society caused by Japanese domination.

Keywords:

Colonial policy, Japanese colonialism, annexation of Korea, imperialism, Japan-Korea relations

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Definice pojmů.....	10
2.1. Kolonialismus.....	10
2.2. Imperialismus.....	13
2.3. Sociální darwinismus.....	15
3. Cesta ke kolonialismu.....	17
3.1. Systém otevřených přístavů.....	17
3.2. Východiska japonského kolonialismu.....	19
4. Historický kontext imperiální expanze.....	22
4.1. Vývoj modernizace.....	22
4.2. Japonský zájem o Koreu.....	23
4.3. Čínsko-japonská válka.....	27
4.4. Rusko-japonská válka.....	29
4.5. Aneктаční smlouvy a korejská reakce.....	33
5. Japonský vliv na korejskou společnost v době anexe.....	37
5.1. Politika.....	37
5.2. Ekonomika.....	39
5.3. Vzdělávání.....	41
6. Závěr.....	42
7. Seznam použité literatury.....	43

1. Úvod

Tato práce se zabývá dramatickou událostí ve vztahu Japonska a Koreje. Japonsko prošlo během několika desítek let razantní proměnou ze zastaralé feudální společnosti na moderní centralizovaný stát, čímž se vztahy mezi modernizujícím se Japonskem a stále ještě uzavřenou Koreou radikálně změnil, až nakonec došlo k pohlcení Koreje Japonskem.

Japonsko ovlivnila nepřímo situace v Asii na začátku 19. století, kdy došlo ke značnému zvýšení zájmu o získávání kolonií západními mocnostmi. Tento zájem se soustředil hlavně na Čínu, avšak došlo k častějším kontaktům Evropanů i s jinými izolovanými národy, jakými byly například Japonci či Korejci. Japonsku se nepodařilo zachovat politiku izolace a pod tlakem Západu došlo v roce 1854 k jejímu ukončení podepsáním tzv. Kanagawské smlouvy s USA. Během následujících let došlo k uzavření obdobně nerovnoprávných smluv i s evropskými státy jako Ruskem, Francií, Velkou Británií či Holandskem. Otevření Japonska otřásl japonským vládním systémem, což mělo za následek pád tokugawského šógunátu a restauraci Meidži.

Za nově vzniklé vlády došlo k industrializaci a celkové modernizaci společnosti ve snaze vyrovnat se Západu a vyvarovat se ztráty nezávislosti. Korea se však k modernizační vlně nepřidala. To způsobilo nárůst napětí mezi oběma státy stejně jako korejský odmítavý přístup k opakovaným návrhům Japonska na navázání vztahů. Japonsko se cítilo značně ohroženo západní hrozbou a nevěřilo, že by nedomodernizovaná Korea byla schopna odolat jejímu tlaku, čímž by se zhoršila japonská bezpečnost. Dalším faktorem bylo to, že Japonsko chtělo ukázat, že je stejně jako ostatní vyspělé země té doby schopné získat kolonie, vybudovat impérium a vydobýt si tak mezi nimi své místo. Ve strachu o národní bezpečnost a snaze vyrovnat se Západu se Japonsko zaměřilo na sousední Koreu, čímž se vydalo na cestu imperialismu.

Má práce je rozdělena do několika kapitol. V první kapitole jsem se pokusil o stručnou definici pojmů – kolonialismu, imperialismu a sociálního darwinismu. Všechny tyto termíny jsou úzce spjaty s japonskou politikou konce 19. století, proto by bylo na místě definovat tyto termíny na začátku práce. Tato kapitola by měla zlepšit orientaci v dané problematice a poukázat na vlivy působící na Japonsko.

Následující kapitola přibližuje vývoj dění na asijském kontinentu formující japonské myšlení až k anexi Koreje. Jedná se především o systém otevřených přístavů zavedený Britským impériem říší a způsob, jakým působil na Japonsko. Opiové války zatřásl dosavadním vůdčím postavením Číny a umocnily tak strach asijských národů ze západního

koloniálního jednání. Dále jsou v této kapitole popsána východiska japonského kolonialismu, což byl právě strach o státní bezpečnost hlavně tehdy, pokud by se západním mocnostem povedlo získat Korejský poloostrov.

Další kapitolu tvoří popis historického kontextu pro přiblížení procesu, jakým Japonsko rozšiřovalo svůj vliv na Korejském poloostrově. Postupem času došlo až k přeměně Koreje na japonskou kolonii. Do této kapitoly spadají průběh japonské modernizace, zvýšení zájmu o Koreu na konci 60. a během 70. let 19. století, debata o podrobení si Koreje a upevnění japonského postavení a vlivu v Koreji. Toto upevňování vlivu vehnalo Japonsko do války se svými rivaly na Korejském poloostrově, kterými byly Čína a Rusko. Kapitola je zakončena popisem, jak došlo ke korejské anexi.

Poslední kapitola se soustředí na výčet hlavních změn v korejské společnosti, ke kterým došlo v průběhu upevňování japonského postavení na Korejském poloostrově, se zaměřením na změny v politice, ekonomice a vzdělávání.

Jako zdroj mi při psaní první kapitoly výrazně pomohl portál *Encyclopædia Britannica*. V následujících kapitolách jsem nejvíce čerpal z *Japanese imperialism 1894-1945* od W. G. Beasleyho, *The Japanese colonial empire, 1895-1945* od Ramona H. Myerse a Marka R. Peattieho a *The Abacus and the Sword: The Japanese Penetration of Korea, 1895-1910* od Petera Duuse. Přínosem byly i knihy *Dějiny Koreje* od Cartera J. Eckerta a *Dějiny Japonska* od Edwina O. Reischauera.

Při přepisu japonských a korejských slov i vlastních jmen jsou užitá pravidla české transkripce. U japonských jmen se řídím japonskými zvyklostmi a rodové jméno uvádím na prvním místě. Uvedené citace jsou autorskými překlady.

2. Definice pojmů

2.1. Kolonialismus

Se vzestupem průmyslové revoluce datované do 60. let 18. století a pokračujícím rozšiřováním industrializace došlo k posunu v koloniálních obchodních strategiích. Expanze evropských států mezi 60. a 70. lety 19. století se odlišovala od dosavadního kolonialismu několika způsoby. Namísto pokračování v dovozu zboží z kolonií jako v minulosti, začaly industrializované mocnosti hledat nové trhy pro vzrůstající objem vlastního strojně vyráběného zboží. Kromě toho se v průběhu let změnila poptávka po koloniálním zboží, dříve důležité artikly jako koření či cukr byly postupně vystřídány surovinami důležitými pro průmysl a jídlem pro rostoucí obyvatelstvo průmyslově vyspělých oblastí.¹

Tento posun v obchodní strategii zapříčinil změny v koloniální politice a povaze koloniálních akvizic. Potřeba nových trhů a neustálá poptávka po nových surovinách se nakonec projevil v koloniálních praktikách, které se přizpůsobily v dané kolonii novým prioritám industrializovaných národů. Takové přizpůsobení však znamenalo zásadní narušení stávajících sociálních systémů po celém světě.

Před průmyslovou revolucí byly evropské aktivity ve zbytku světa z velké části omezeny na: (1) okupaci oblastí dodávajících drahé kovy, otroky a tropické produkty, po kterých byla v té době vysoká poptávka; (2) zakládání kolonií podél pobřeží Severní Ameriky; a (3) zřizování či obsazování, pro obchod, důležitých míst a pevností za účelem zvýšení vývozu. Přestože tyto aktivity narušovaly dění v Africe, Jižní Americe a v dalších izolovaných koloniích, sociální systémy ve většině zemí mimo Evropu zůstaly téměř beze změn. Tyto země však nabízely jen relativně chudé trhy pro hromadně vyráběné zboží z továren technologicky vyspělých zemí. Neexistovaly v nich ani sociální systémy natolik flexibilní, aby se rychle přeorientovaly na komerční zemědělství a později i na těžbu nerostů potřebných pro obyvatele vyspělejších zemí.²

Přizpůsobení neindustrializovaných částí světa tak, aby se staly prospěšnější pro industrializované národy, zahrnovalo mimo jiné: (1) revize stávajícího pozemkového

---

¹ WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E. Western colonialism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

² WEBSTER, NOWELL, tamtéž.

a majetkového uspořádání, včetně zavedení soukromého vlastnictví do zemí, kde dříve neexistovalo, a dokonce i vyvlastnění půdy pro plantážní zemědělství; (2) zajištění pracovní síly pro komerční zemědělství a těžbu; (3) rozšíření užívání peněz a výměny komodit za pomoci daní a zpoplatnění nájmu půdy, což vedlo k úpadku průmyslu v koloniích; a (4) v případě, že kolonie měla již rozvinuté odvětví, došlo k jeho omezení a nahrazení jeho výrobků výrobky z industrializovaných zemí.³

Ilustrativním příkladem posledního typu přizpůsobení kolonizující zemi je Indie. Indie byla po celá staletí vývozcem bavlněného zboží do té míry, že na něj Velká Británie uvalila na dlouhou dobu přísná cla, aby ochránila britské výrobce před indickou konkurencí. Do poloviny 19. století ztratila Indie své vývozní trhy a přijímala čtvrtinu veškerého britského vývozu bavlněného zboží. Je ovšem jasné, že k takovým změnám nemohlo dojít bez vhodných politických změn, jako je rozšíření kooperativní elity v koloniích, účinných administrativních technik a nástrojů pro udržení míru, které by zajistily sociální stabilitu. V souladu s těmito záměry byla nutná implementace nového anebo změna starého právního systému, který by usnadnil provoz peněžního, obchodního a soukromého pozemkového hospodářství. To vše bylo spojeno s postupným vnučováním kultury a jazyka kolonizující mocnosti.⁴

Měnicí se povaha vztahů mezi centry říší a jejich koloniemi se pod vlivem rozvíjející se průmyslové revoluce také odrazila v nových trendech získávání kolonií. Zatímco v předchozích stoletích byly kolonie, obchodní stanoviště a osady umístěny hlavně podél pobřeží nebo na menších ostrovech, expanze koncem 18. století a zejména v 19. století se vyznačovaly postupem kolonizujících mocností nebo jejich obyvatel do vnitrozemí kontinentů. Takovéto rozšíření na kontinentě mělo obecně jednu ze dvou forem nebo nějakou kombinaci těchto dvou. *První formou* bylo odstranění původního obyvatelstva, které bylo vystěhováno do vyhrazených oblastí nebo zabito, což poskytlo osadníkům ze západní Evropy prostor pro imigraci a rozvinutí zemědělství a průmyslu pod kontrolou kolonizující země. *Druhou formou* bylo podrobení si domorodých obyvatel a změna jejich stávající společnosti tak, aby vyhovovala měnícím se potřebám vojensky silnějších a technicky vyspělejších národů.⁵

---

³ WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E. Western colonialism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

⁴ WEBSTER, NOWELL, tamtéž.

⁵ WEBSTER, NOWELL, tamtéž.

Rozdíl v pokročilosti technologií mezi předními evropskými národy a zbytkem světa velmi rychle narůstal. Tento rozdíl nebyl na počátku 18. století nijak zvlášť velký, ve skutečnosti totiž některé z klíčových technických znalostí používaných v té době v Evropě pocházely původně z Asie. Během 18. století a ještě více pak během 19. a 20. století se ale technologická propast mezi vyspělými a zaostalými zeměmi nadále zvětšovala navzdory šíření moderních technologií v koloniích. Nejdůležitějším aspektem této nerovnosti byla technická nadřazenost ve vojenství, která umožňovala Západu dohled nad mnohem větším koloniálním územím a populací. Také pokrok v komunikaci a dopravě, zejména železniční, se stal důležitým nástrojem pro upevnění nadvlády nad rozsáhlými územími. Spolu s obrovskou technickou převahou přišly i důležité psychologické aspekty vlády cizinců, jež byli v menšině. Těmito aspekty byly rasismus a arogance ze strany kolonizátorů, což umocnilo pocit podrázenosti mezi kolonizovanými.⁶

V průběhu času si můžeme dále povšimnout různých postupů, které kolonizátoři využívali. Běžnou praxí je rozlišovat tyto typy kolonialismu – osidlovací kolonialismus, exploatační kolonialismus, hybridní kolonialismus, náhradní kolonialismus a vnitřní kolonialismus.⁷

V osidlovacím kolonialismu emigruje velké množství obyvatel původní země do kolonie s cílem zůstat a kultivovat zemi. Příkladem tohoto typu kolonizace je postupné osidlování Ameriky evropskými velmocemi. Dané země získaly nejen nová území, zdroje, ale kolonizací se řešila i otázka sociální krize či náboženství v Evropě.⁸

Exploatační kolonialismus zahrnuje emigraci menšího množství obyvatel s cílem získat co nejvíce zdrojů v kolonii a dostat je zpět do kolonizující země.⁹ Když evropské státy začaly vytvářet v koloniích nové správní systémy, samozřejmě došlo k potlačení systémů původních. Příkladem takto vzniklé závislé kolonie byla například britská Indie, či holandská Indonésie.¹⁰

Další druh kolonialismu zvaný hybridní kolonialismus kombinoval rysy obou výše zmíněných typů. Jednalo se například o francouzskou kolonii v Alžírsku, kde Francie nejenom že vytvořila vlastní koloniální vládu, ale kam přesunula i značnou část svého obyvatelstva. Rysy tohoto hybridního kolonizačního systému můžeme vidět i ve způsobu,

---

⁶WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E. Western colonialism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

⁷MICK: 2014, 1.

⁸ YPI: 2013, 160-163.

⁹ MICK, tamtéž.

¹⁰ YPI, tamtéž.

jakým Japonsko kolonizovalo Korejský poloostrov. Japonsko nejprve prosadilo svou politickou převahu a následně došlo i ke značnému přesunu japonského obyvatelstva, které zde získalo zkonfiskovanou půdu, na které se usadilo.¹¹

Náhradní kolonialismus je termín pro to, když koloniální centrum podporuje emigraci a usazování skupin lidí, které nepatří k dominantní etnické skupině ve vlastní zemi.¹²

Vnitřní kolonialismus je relativně nový termín, poprvé byl použit v 50. letech 20. století. Označuje nerovnoměrné rozložení moci a nerovnoměrný rozvoj různých regionů jednoho státu, kdy koloniální centrum využívá periferii k vlastnímu užitku.¹³

Způsob vlády v koloniích se velmi lišil v závislosti na impériu, ke kterému patřily. Británie, jejíž impérium bylo složeno z rozličných území, si byla schopna udržet nadvládu, jelikož umožňovala (díky své rozmanitosti) svým koloniím určitou úroveň autonomie. Jiný přístup zvolila Francie čerpající z republikánských názorů z roku 1789 svých státníků a myslitelů, kteří považovali francouzské kolonie za součást nedělitelné republiky, jejíž globálním účelem byla propagace francouzské civilizace. Německo přeneslo do své koloniální politiky úspěchy německé vědy racionalismu 19. století, a tak došlo k vytvoření vědeckého kolonialismu. Tento přístup ke kolonialismu byl založen na tehdejší německém metodickém výzkumu a zkoumání, které byly považovány za prerekvizity pro spolehlivý ekonomický správní systém a získání maximálního zisku z koloniálních území.¹⁴

2.2. *Imperialismus*

Na konci 19. a na začátku 20. století vykazoval nový imperialismus odklon od dřívějšího kolonialismu. Došlo k významnému zrychlení v koloniálních akvizicích a zvýšení počtu koloniálních mocností.¹⁵

Samozřejmě se však postupy kolonizátorů lišily v závislosti na dalších faktorech, jakými byly například události z procesu dobývání či rozdílný přístup dané okupační mocnosti. Mělo by též být zdůrazněno, že koloniální politika byla zřídka výsledkem rozsáhlého a integrovaného plánování. Mocnosti se neustále snažily o získání dalších kolonií,

---

¹¹ DANIELOVÁ: 2010, 11-13.

¹² MICK: 2014, 1.

¹³ MICK, tamtéž.

¹⁴ MYERS, PEATTIE: 1984, 5.

¹⁵ WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E. Western colonialism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

a tak mezi sebou začaly soutěžit nejen v Evropě, ale po celém světě. Počátkem 60. let 18. století se stala nejúspěšnější mocností Velká Británie, které k tomu dopomohla nejen průmyslová revoluce, ale i její vítězství nad Francií v sedmileté válce, díky kterému získala většinu francouzských kolonií.¹⁶

Odstranění hrozby ze strany Francie připravilo Británii půdu pro dobytí Indie a pro akce proti severoamerickým indiánům za účelem rozšíření britského osídlení v Kanadě a v západních oblastech Severní Ameriky. Nově vzniklé vedoucí postavení Británie na moři poskytlo příležitost otevřít další trhy v Asii a Africe a možnost dostat se na jihoamerický trh přes španělské monopoly. Během tohoto období se rozsah britských světových zájmů dramaticky rozšířil tak, že pokrýval jižní Pacifik, Dálný východ, jižní Atlantik a africké pobřeží.¹⁷

Původním cílem tohoto jednání nebylo ani tak získání rozsáhlého koloniálního území, jako získání vzdálených obchodních a námořních základen, které měly sloužit k zámořskému obchodu a kontrole námořních tras. Z dlouhodobého hlediska se však mnoho z těchto počátečních základen ukázalo být odrazovým můstkem pro budoucí územní expanzi. Domorodé obyvatelstvo ne vždycky přistupovalo k cizím vpádům do své vlasti mírumilovně, a tak bylo nutné zajistit bezpečnost nově vzniklých základen zabráním většího území, než bylo původně v plánu.¹⁸

Připojování kolonií během této nové fáze imperiálního růstu se výrazně lišilo od expansionismu v počátcích 19. století. Nový typ imperialismu se primárně zaměřoval na konsolidaci již získaných území a až sekundární bylo získání území nových. Na druhou stranu je pro nový imperialismus charakteristické obsazování dosud nezávislých oblastí jako zbytku Afriky, velké části Asie a mnoha pacifických ostrovů. Tento trend dokládá skutečnost, že rozloha nových teritoriálních akvizic nového imperialismu byla téměř třikrát větší než v předchozím období. Rozloha získaných území v prvních 75 letech 19. století činila ročně v průměru asi 83 000 čtverečních kilometrů. Naproti tomu koloniální mocnosti přidaly ke svému území v období mezi koncem 70. let a 1. světovou válkou v průměru přibližně 240 000 čtverečních kilometrů ročně. Na začátku 1. světové války byla většina nových teritorií plně pod kontrolou kolonizátorů a hlavní vlna odporu domorodého obyvatelstva byla úspěšně potlačena. Výsledkem v roce 1914 bylo, že vzniklá světová impéria se svými

---

¹⁶ WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E. Western colonialism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

¹⁷ WEBSTER, NOWELL, tamtéž.

¹⁸ WEBSTER, NOWELL, tamtéž.

koloniemi zabírala 85 % povrchu Země. Ekonomická a politická kontrola vedoucích mocností pokrývala téměř celou planetu, neboť kromě přímé koloniální nadvlády byly uplatňovány i jiné prostředky nadvlády ve formě sfér vlivu, zvláštních obchodních smluv a forem podřízenosti, které věřitelé často uvalovali na dlužné národy.¹⁹

Japonský imperialismus vykazoval však jisté odlišnosti od imperialismu západního. Japonsko bylo svým koloniím daleko blíže, ať už co se týče geografické či rasové blízkosti k jejím obyvatelům, než se Západ mohl kdy přiblížit. Množství těchto odlišností se dá připisat pozdnímu vstupu Japonska na pole mezinárodní politiky a imperialismu. Japonsku se po svém otevření vnějšimu světu zdálo, že aby mohlo vystoupat na stejnou úroveň jako západní mocnosti, je nevyhnutelně nutné pustit se po jejich vzoru nejprve do modernizace a následně do imperiální expanze.

2.3. Sociální darwinismus

Sociální darwinismus byl přijat japonskými imperialisty jako ospravedlnění rozšíření svého vlivu na pevninu. Teorie sociálního darwinismu říká, že skupiny lidí a jejich rasa podléhají stejným zákonům přirozeného výběru, jako vnímal Charles Darwin²⁰ u rostlin a zvířat v přírodě. Podle této teorie, která byla nejpopulárnější na konci 19. a začátkem 20. století, kultura slabších národů vymizí, zatímco moc silnějších národů vzroste, a tak ovlivní svou kulturou ostatní národy. Sociální darwinisté, například Herbert Spencer nebo Ernst Haeckel, tvrdili, že život lidí ve společnosti je bojem o existenci, která je ovládána principem přežití nejhodnějších. Na společenské úrovni byl sociální darwinismus používán jako filozofická racionalizace imperialistické, kolonialistické a rasistické politiky, která udržovala víru v anglosaskou, árijskou či japonskou kulturní a biologickou nadřazenost.²¹

Na začátku budování impéria, tedy po získání Tchaj-wanu, věřila většina japonských koloniálních úředníků, vzdělavců a spisovatelů v koloniální přístup na základě rasy, který byl v souladu s tehdejší myšlenkou sociálního darwinismu, že z biologických rozdílů mezi národy lze vyvodit řadu závěrů. Kdyby se rasy měly vyvíjet bez vnější intervence na základě vlastní schopnosti modernizace, trvalo by to příliš dlouhé období, a tak je

¹⁹ WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E. Western colonialism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

²⁰ Charles Darwin (1809-1882) – britský přírodovědec.

²¹ THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. Social Darwinism [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2019 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/social-Darwinism>.

morálním právem nadřazených ras pomoci těmto slabším národům dosáhnout modernizace rychleji. Z tohoto pohledu by si tedy Tchajwanci, Korejci, Číňané a další národy měly zachovat vlastní národní identitu, zatímco by se nechaly spravovat Japonci, a jakožto slabší rasy by měly být neomezeně dlouho udržovány v podřízeném postavení vůči kolonizující rase, a to včetně zbavení svých politických práv. Toto podřízené postavení by zahrnovalo také omezení povinností původních vládců kolonií.²²

Spisovatel Fukuzawa Jukiči²³ si přál osvětlení japonského národa, kterého už imperialistické západní mocnosti dosáhly, prostřednictvím sociálního darwinismu.²⁴ Podobné ideály sdílel i Ukita Kazutami,²⁵ který napsal sérii článků pro noviny *Kokumin Šinbun*. Ukita popsal imperialismus (jelikož už byl přijat Ruskem, Velkou Británií, Německem a Spojenými státy) jako příznačný motiv 20. století. Imperialismus by podle něj měl být považován za vynikající způsob pro budování národní síly jako nevyhnutelný vývoj dle darwinovských principů přirozeného výběru a pokroku.²⁶ I Gotó Šinpei²⁷ se snažil o racionální vysvětlení koloniální politiky. Shlédl se v biologické politice sociálního darwinismu, která zahrnovala pohled na politické rozdíly mezi těmi, co vládou a těmi, co jsou ovládáni biologickými principy. Takekoši Josaburó²⁸ trval na tom, že biologické zákony převládají v politice stejně jako v lidském těle, a že japonská pokročilejší vláda nemůže být překonána původní vládou v kolonii, protože by to bylo proti biologickým zákonům.²⁹

---

²² MYERS, PEATTIE: 1984, 39-40.

²³ Fukuzawa Jukiči (福澤諭吉) 1835-1901.

²⁴ BEASLEY: 1987, 30-31

²⁵ Ukita Kazutami (浮田 和民) 1859-1945.

²⁶ MYERS, PEATTIE: 1984, 73.

²⁷ Gotó Šinpei (後藤 新平) 1857-1929.

²⁸ Takekoši Josaburó (竹越 與三郎) 1865-1950.

²⁹ MYERS, PEATTIE: 1984, 85.

3. Cesta ke kolonialismu

3.1. *Systém otevřených přístavů*

Nejvýraznějším rysem japonského imperialismu je fakt, že vznikl mezi impérii, které západní mocnosti vybudovaly ve východní Asii během 19. století. V roce 1850 mělo Japonsko ještě feudální politiku a jeho ekonomika byla oproti Západu značně zaostalá. Američané, Britové či Rusové proto byli schopni začlenit Japonsko do systému přístavních smluv, kterými začala jeho integrace do světové ekonomiky, čímž začaly vzrůstat japonské mezinárodní ambice. Ve východní Asii došlo k významnému ovlivnění jejího vývoje systémem přístavních smluv. Velká Británie, která se stala prvním průmyslovým národem na světě a vedoucí námořní mocností, vytvořila ve východní Asii obchodní struktury, jejíž obdoby přijaly následně i ostatní mocnosti. Všechny západní mocnosti věřily ve velký potenciál čínského trhu a snažily se o jeho plné využití.³⁰

Velká Británie nakupovala větší a větší množství čínského čaje, ale mohla výměnou nabídnout jen málo produktů, o které by Čína měla skutečný zájem. Prohluboval se odliv stříbra z Británie, kterým se platilo za čaj, a tak museli Britové najít jiný způsob, jak čaj získávat. Podmanily si tedy indický trh, o jehož obchodní artikly Čína stála. Následně začali Britové vyměňovat indické opium a bavlnu za čínský čaj, který byl poté vyvážen do Anglie. V Británii rychle rostla poptávka po čaji, a tak britští obchodníci podporovali ziskový směnný obchod indické bavlny ale hlavně opia za čínský čaj co nejvíce.³¹

Zvyšující se čínská závislost na opiu vedla k prudkému nárůstu jeho dovozu, čímž se čínské stříbro začalo vracet k Britům. S ohledem na ekonomický dopad obchodu s opiem, stejně tak jako vznik problémů s nadměrným užíváním opia, se Číňané rozhodli obchod s opiem zakázat. Nejprve tento zákaz nepředstavoval problém pro britské obchodníky, kteří se uchýlili k pašování, ale ke konci 30. let 19. století došlo k zpřísnění dodržování zákazu. Následovalo tedy uzavření opiových skladů a obchodů. Britským obchodníkům vznikl další problém, když Číňané omezili v kantonském přístavu veškeré obchodní aktivity cizinců.³²

---

³⁰ BEASLEY: 1987, 14.

³¹ BEASLEY: 1987, 14-23.

³² BEASLEY, tamtéž.

V červnu 1839 zahájila Británie opiovou válku. Číňané kapitulovali v roce 1842 poté, co padla Šanghaj, a bylo zabráno území Nankingu. Výsledná *Nankingská smlouva* podepsána 29. srpna 1842 byla první ze série obchodních smluv, které byla Čína v průběhu let nucena podepsat. Díky této smlouvě získala Británie Hongkong. Dále bylo otevřeno pět přístavů, kde mohli Britové volně pobývat a obchodovat, všichni Britové obvinění z trestných činů v Číně byli souzeni britskými soudy a k tomu získala Británie naprostou kontrolu nad čínským importem a exportem zboží. Ostatní země brzy využily tohoto násilného otevření Číny a během několika let podepsala Čína podobné smlouvy se Spojenými státy, Francií a Ruskem.³³

Číňané se však snažili udržet si určitou nezávislost tím, že zabránili cizincům v pronikání do vnitrozemí. Čínský trh však zůstával pro Západ zklamáním, jelikož byl příliš soběstačný díky neporušeným sociálním a hospodářským strukturám. Západní obchodníci se snažili přinutit Čínu k dalším ústupkům za účelem zlepšení trhu. Čína byla přitom ve stejnou dobu ještě oslabována rolnickými povstáními.³⁴

Západní mocnosti využily čínských nepokojů a usilovaly o ještě příznivější obchodní smlouvy, což vyvrcholilo v roce 1856 v druhou opiovou válku, tentokrát vedenou Francií a Anglií. Invaze západních mocností však hrála dvojí roli. Kromě toho, že mocnosti prosazovaly nové obchodní smlouvy, pomohly také udržet u moci čínskou vládu potlačením rolnických povstání, protože věřily, že by případné vítězství povstání vyústilo v reformovanou a centralizovanou Čínu, která by byla odolnější vůči západnímu pronikání. Čínská porážka v roce 1860 přinesla řadu nových smluv pro Británii, Francii, Rusko a Spojené státy. *Tiencinské smlouvy* přinášely cizincům možnost cestovat do vnitrozemí Číny a otevření více přístavů.³⁵

V evropské a americké literatuře z poloviny 19. století se běžně tvrdilo, že Asiati (ať už Turci, Arabové, Indové nebo Číňani) sdílejí určité společenské názory a struktury, což způsobuje jejich nevráživost vůči Západu. Mocnostem se tedy zdálo, že by se se všemi asijskými národy mělo jednat obdobně, takže byly uzavřeny nerovnoprávné smlouvy po vzoru Číny i s Japonskem. Způsob, jakým bylo uzavření smluv dosaženo, se velmi lišil od toho čínského. Od roku 1630 byly obchodní styky Japonska se všemi zeměmi přerušeny s výjimkou Holandska a Číny, jejichž obchodníci mohli využívat přístav v Nagasaki. Toto rozhodnutí bylo přijato za účelem vyřazení západních vlivů, které podkopávaly

---

³³ BEASLEY: 1987, 14-23.

³⁴ BEASLEY, tamtéž.

³⁵ BEASLEY, tamtéž.

společenský řád v zemi. Na konci 18. století způsobily tichomořské výpravy a růst čínského obchodu obnovení západního zájmu o Japonsko.³⁶

Západní mocnosti došly k závěru, že k otevření Japonska bude potřeba vládní nátlak podpořený ozbrojenou silou. Za Británií se v letech 1813 a 1814 pokusil navázat oficiální obchodní styky s Japonskem Thomas Stamford Raffles, ale byl neúspěšný a vzhledem k okolnostem té doby v Číně se Londýn rozhodl vyčkat. Ruský zájem o Japonsko byl také spíše okrajový, Rusku šlo o územní expanzi v regionech Amuru a Sibiře, došlo ale i k závěru, že jakákoliv námořní zásobovací cesta z Evropy do ruských osad v Ochotském moři by mohla těžit z otevření japonských přístavů. Vyskytly se také okrajové problémy týkající se ostrovů severně od Japonska, do nichž se lovci a rybáři obou zemí začali stahovat. Z těchto důvodů byl Nikolaj Rezanov³⁷ poslán v roce 1804 do Nagasaki, kde měl formálně usilovat o uvolnění politiky izolace v ruský prospěch, byl však odmítnut. Rusko tedy prozatím od svého plánu navázat styky s Japonskem upustilo. Spojené státy měly silnější motivy pro navázání vztahů s Japonskem než Británie nebo Rusko. Velrybářské lodě, z nichž mnohé byly americké, pravidelně lovily u japonského pobřeží a potřebovaly zásoby a hlavně palivo. V USA byly navíc projednávány plány na tichomořskou parní trasu spojující Kalifornii a Čínu, která do jisté míry závisela na možnosti získání zásob a paliva v Japonsku. Spojené státy tedy vyslaly v roce 1853 komodora Perryho³⁸, který měl s Japonskem uzavřít smlouvu o přátelství. Smlouvu se podařilo uzavřít a Američanům se otevřely přístavy v Šimodě a Hakodate, čímž skončila dlouhá politika japonské izolace.³⁹

3.2. *Východiska japonského kolonialismu*

Střet se západním imperialismem vzbudil silnou úzkost šógunátu ohledně národní bezpečnosti. V 50. letech 19. století sledovali Japonci, jak se americká válečná flotila přibližuje k Edu. USA požadovalo uvolnění japonské politiky izolace, což vyvrcholilo otevřením určitých přístavů Američanům. Dokonce i po reformách Meidži se Japonsko stále cítilo v ohrožení. Iwakura Tomomi⁴⁰ v roce 1869 poznamenal, že Japonsko nemá na výběr a musí se zámořskými zeměmi navázat vztahy, i když jsou všechny tyto země chápány jako

---

³⁶ BEASLEY, tamtéž.

³⁷ Nikolaj Petrovič Rezanov, 1764-1807.

³⁸ Matthew Calbraith Perry, 1794-1858.

³⁹ BEASLEY: 1987, 14-23.

⁴⁰ Iwakura Tomomi (岩倉 具視) 1825-1883.

japonští nepřátelé.⁴¹ Zahraniční politika období Meidži byla od svého počátku charakterizována podezřivým přístupem k cizincům, a to především k těm ze Západu, jako k nepřítelům s výjimkou cizinců zaměstnaných v Japonsku.⁴²

Tento postoj vůdců období Meidži nebyl zcela neoprávněný. V průběhu 70. a 80. let 19. století prohloubila ještě řada událostí japonský strach o svou bezpečnost. Ruské zásahy na čínských hranicích, zabránění Indočíny Francouzi či britská expanze do Barmy a Malajska ukazovaly, že západní imperialismus je v Asii na vzestupu. Válka mezi Francií a Čínou v letech 1883 až 1884 byla obzvláště znepokojivá, jelikož předznamenala bezprostřední rozpad Číny, což bylo ještě deset let předtím jen těžko představitelné. Japonce naplnila tato válka obavami z vlastní budoucnosti.⁴³

V 80. letech 19. století byla obava ze západního imperialismu ve společnosti všeobecně přítomna. Například tokijské noviny ukázaly na začátku 80. let svůj vysoce pesimistický pohled na věc, podle nich se Japonsko mělo připravit na nejhorší. Ministr zahraničí Inoue Kaoru⁴⁴ tyto obavy shrnul v roce 1887 slovy, že evropské země se stále více věnují kolonizaci a rozvoji svých zámořských území, a že se jednoduše slabí stávají kořistí silných.⁴⁵

Politikou některých evropských zemí se stala honba za koloniálním impériem. Tyto země byly ochotny obětovat leccos pro vlastní rozšíření. Zatím nezávislé asijské země jako Persie, Siam či Korea se staly novým cílem západní koloniální politiky.⁴⁶

Ačkoliv se už Japonsko nebálo přímé západní agrese, jako tomu bylo v 50. letech 19. století, vůdci Meidži byli hluboce znepokojeni osudem sousedních zemí. Pokud by se Korea nebo Čína dostala pod nadvládu západních imperialistických mocností, bylo by pro Japonsko daleko těžší západnímu nátlaku odolat. V tu chvíli bylo pro Japonsko stejně důležité získat nová území stejně jako jejich odepření ostatním. Jamagata Aritomo⁴⁷ na počátku 90. let uvedl, že by Japonsku nestačilo udržet si suverenitu, muselo by vytvořit ochranné pásmo zahrnující slabší sousední země, které by se mohly stát předmětem západní imperialistické agrese.⁴⁸

---

⁴¹ DUUS: 1995, 15-16.

⁴² DUUS: 1995, 15.

⁴³ DUUS, tamtéž.

⁴⁴ Inoue Kaoru (井上 馨) 1836-1915.

⁴⁵ DUUS: 1995, 17.

⁴⁶ DUUS, tamtéž.

⁴⁷ Jamagata Aritomo (山縣 有朋) 1838-1922.

⁴⁸ DUUS, tamtéž.

Expanze období Meidži ve své preventivní povaze odrážela strategii podobající se západnímu imperialismu v Africe, kde došlo k obdobnému zabírání nových území za účelem znemožnit jejich získání konkurencí. Vůdci evropských mocností stejně jako japonští vůdci v období Meidži předpokládali, že pokud nezíská jejich země určité území, dojde k nejhoršímu a dané území získá pro sebe soupeř nebo nepřítel. Když jeden evropský stát začal koloniálně jednat, ostatní se cítili, že by měli reagovat obdobným způsobem, a tak vznikl kruh kolonialismu, jehož výsledkem byla stupňující se rivalita mezi národy. V důsledku této rivality se i Japonci pustili do imperiální expanze.⁴⁹

---

⁴⁹ DUUS: 1995, 18.

4. Historický kontext imperiální expanze

4.1. Vývoj modernizace

Na zániku tokugawského šógunátu se podepsala jeho neschopnost vypořádat se s americkým vniknutím v roce 1853 a přijetí nerovnoprávných mezinárodních smluv.⁵⁰ Hlavní japonskou touhou období Meidži bylo zachovat si nezávislost, a tak se japonští vůdčí politici snažili posílit armádu a ekonomiku.⁵¹ Toto posílení mělo proběhnout jako celková modernizace Japonska, bez které by nebylo schopno odolat západním mocnostem. Japonci však zprvu nebyli schopni plně odlišit základní rysy moderní průmyslové revoluce od modernizace běžného života dle západních zvyklostí. Horlivá westernizace přinesla v roce 1872 předpisy západního oblečení pro státní, ale i dvorní obřady a slavnosti a v roce 1873 byl přijat gregoriánský kalendář. Dále byly zavedeny moderní poštovní služby evropského typu a od roku 1886 začalo Japonsko používat mezinárodní metrický systém.⁵²

Nejdůležitějším předpokladem pro uznání Západem byly však reformy právních institucí a norem dle západních vzorů. Největší problém představovalo právo exteritoriality, Západ musel získat plnou důvěru v japonský právní systém před jeho zrušením. Následovalo tedy přizpůsobení struktury a procesního postupu soudů západním způsobům a také v roce 1876 došlo ke zrušení mučení coby legálního prostředku. Celková právní reforma byla však velice složitá, a tak se Japonsko uchýlilo k francouzskému vzoru, podle kterého byly navrženy zákony v letech 1881 a 1888. Kompletní občanský zákoník, zrevidovaný podle německého modelu, vstoupil v platnost v roce 1896, i když Ústava Meidži vstoupila v platnost už v roce 1889.⁵³

Dalším problémem mezi Japonskem a Západem byla japonská hluboce zakořeněná nevraživost vůči křesťanství. Ke zrušení zákazu křesťanství v roce 1873 došlo na základě podnětů úředníků Iwakurovy mise, kteří se sami přesvědčili o tom, jak důležité je toto náboženství pro západní mocnosti. I v době svého zákazu po otevření Japonska pronikalo křesťanství do země prostřednictvím západních misionářů, a nakonec došlo v 80. letech k politice všeobecné náboženské tolerance.⁵⁴

---

⁵⁰ BEASLEY: 1987, 35.

⁵¹ MONTGOMERY: 1987, 206.

⁵² REISCHAUER: 2009, 157-158.

⁵³ REISCHAUER: 2009, 159, 176.

⁵⁴ REISCHAUER: 2009, 159-160.

Japonská vláda si byla vědoma, že modernizace společnosti není možné dosáhnout bez propracovaného systému vzdělávání, a tak v roce 1871 vzniklo ministerstvo, které mělo nový systém vytvořit a zavést. Toto ministerstvo se ze začátku řídilo francouzským modelem vysoce centralizovaného vzdělávacího systému a vyhlásilo povinnou školní docházku, která se postupně zvyšovala, až v roce 1907 dosáhla šesti let. Povinná docházka nebyla zprvu plně dodržována, jelikož roku 1886 navštěvovalo školy pouze 46 % školou povinných. Obrat nastal až v novém století, kdy v roce 1905 navštěvovalo školy už 95 % dětí školou povinných. Postupem času se vláda začala od francouzského centralizovaného modelu školství odchylovat, až se svou liberalizací začala podobat spíše americkému modelu vzdělávání, což podpořilo vznik mnoha nových univerzit. V roce 1890 byl však vydán *Císařský edikt o výchově*, který opět školství centralizoval a zpřísnil dohled ministerstva nad školami.⁵⁵

Industrializace a celková modernizace Japonska však nepřinášely jenom pozitiva. V důsledku této situace vzniklo množství sociálních problémů. Například prohlubující se znečištění životního prostředí nebo množství stížností pracovníků v průmyslu. Dezorientovaná společnost nebyla schopna se vypořádat s množstvím nově vzniklých obtíží a příležitostí. Postupný vývoj industrializace zahrnoval také rozšíření obav ohledně života venkovského lidu. Současně s tím vzrůstal zájem o posílení práv žen a potřeba změny jejich role ve společnosti.⁵⁶

4.2. Japonský zájem o Koreu

S postupným ekonomickým vzestupem se začaly v Japonsku projevovat imperialistické ambice směrem ke Koreji. Nově vzniklý Úřad zahraničních věcí⁵⁷ se snažil o zvýšení japonské prestiže, a tak poslal v roce 1868 do Koreje zprávu o vzniku nové vlády, která měla zajistit zlepšení problematických vztahů mezi zeměmi. Tuto zprávu považovali Korejci za urážlivou, jelikož podle nich naznačovala nadřazenost Japonska nad Koreou, kterou odmítali. Korea si zachovávala systém mezinárodních vztahů, jejichž centrem byla Čína, zatímco Japonsko se od této myšlenky odklonilo a posunulo se na poli světové zahraniční politiky vpřed. Politici z Úřadu zahraničních věcí (který se později změnil v ministerstvo) jako první navrhli jednat s Koreou dle západního modelu. To znamenalo za použití síly,

---

⁵⁵ REISCHAUER: 2009, 164-167.

⁵⁶ TOTMAN: 2004, 339-340.

⁵⁷ 外務省 (gaimušó) – Úřad zahraničních věcí.

avšak jednotlivé cíle, kterých mělo být tímto krokem docíleno, se značně lišily. Pro některé to znamenalo navázání obchodních a diplomatických vztahů, pro jiné obnovení tribunálních vztahů a někteří chtěli pouze docílit aliance proti Západu. Cílem tedy zprvu rozhodně nemělo být obsazení Korejského poloostrova, nýbrž přenastavení formálních vztahů mezi Japonskem a Koreou. Japonsko vidělo navázání bližších vztahů s Koreou jako naprostou nutnost pro zachování své bezpečnosti vůči Západu. Vše naznačovalo tomu, že Rusko chce rozšířit svůj vliv do Koreje. Začala se tedy objevovat myšlenka na získání převahy v Koreji za použití síly „dříve, než bude pozdě“.⁵⁸

V roce 1873 byl do Koreje vyslán Hirocu Hironobu,⁵⁹ se záměrem, aby došlo ke zlepšení už tak omezených obchodních vztahů, které se navíc zhoršily kvůli tenzi mezi oběma zeměmi. Korea považovala japonské jednání za nemístné. Hirocu následně poslal do Tokia kopii korejského plakátu zavrhnoucího japonské jednání a nahlásil, že korejští úředníci značně ztěžují každodenní život a práci tamějších japonských obchodníků. V roce 1873 se tak znovu otevřela debata o ozbrojené konfrontaci s Koreou neboli *Seikanron*.⁶⁰ Důležité je si uvědomit, že Japonsko mělo v té době množství jiných problémů a vyřešení situace v Koreji nebylo mnohými státníky považováno za důležité. Daleko palčivějším problémem se zdál být útok Tchajwanců na Rjúkjúany z roku 1872. Vládní představitelé v Tokiu dokonce zvažovali vyslání represivní výpravy na Tchaj-wan. Saigo Takamori⁶¹ a Ójama Cunajoši⁶² souhlasili s výpravou na Tchaj-wan, jelikož to považovali za způsob, jak nechat bývalé samuraje ventilovat svou agresi (způsobenou snížením důchodů) mimo zemi a zabránit tak nepokojům. Dále panovaly jisté obavy, jaký dopad by mělo agresivní japonské jednání v Koreji na mezinárodní politiku.⁶³

Důkazy naznačují,⁶⁴ že v roce 1873 byla pro intervenci v Koreji pouze politická menšina, jejíž složení se často a výrazně měnilo. Tehdejší japonský ministr zahraničí Soedžima Taneomi⁶⁵ byl zrovna v Číně a snažil se o zmapování vztahů Číny s Tchaj-wanem, Koreou a Rjúkjú, když dorazila zpráva o dění v Koreji (od Hirocu do Tokia). Tato zpráva odvrátila pozornost od tchajwanského problému ke Koreji. Soedžima byl mimo zemi a úřadující

---

⁵⁸ DUUS: 1995, 29-43.

⁵⁹ Hirocu Hironobu (広津 弘信) 1819-1883.

⁶⁰ *Seikanron* (征韓論) - debata o podrobení si Koreje.

⁶¹ Saigó Takamori (西郷 隆盛) 1828-1877.

⁶² Ójama Cunajoši (大山 綱良) 1825-1877.

⁶³ DUUS, tamtéž.

⁶⁴ DUUS: 1995, 38.

⁶⁵ Soedžima Taneomi (副島 種臣) 1828-1905.

ministr zahraničí Ueno Kagenori⁶⁶ navrhl, aby jako odpověď na korejské urážky byla vyslána armáda „na ochranu japonských obyvatel v Koreji“. O podrobení si Koreje se však jednat nemělo. Důraz byl kladen na to, aby Japonsko ukázalo svou vojenskou sílu za účelem zahájit smluvní jednání. Itagaki Taisuke⁶⁷ zastával názor, že by vláda měla být zodpovědná za ochranu svých občanů, zatímco Saigo Takamori, vnímaný jako největší obhájce konfrontace s Koreou, se postavil proti Itagakimu. Vojenská výprava by podle něj vzbudila podezření nejen v Koreji, ale po celém světě a Západ by mohl podniknout jisté kroky vůči Japonsku. Podle jeho názoru bylo lepší poslat do Koreje svého vyslance, jehož případná újma by poskytla Japonsku legitimní omluvu pro vojenský zásah. Debata o podrobení si Koreje roku 1873 nakonec skončila obdobně jako podobné diskuze od roku 1869, a to rozhodnutím vojenskou výpravu do Koreje neposlat.⁶⁸

Japonsko však přesto vyslalo svá průzkumná plavidla, což skončilo jejich střetem s korejskými pobřežními děly v září roku 1875. Japonsko požadovalo po Koreji omluvu a donutilo dne 26. února roku 1876 Koreu podepsat *Kanghwaskou smlouvu*.⁶⁹ Pro Koreu to byla první moderní smlouva, která ji prohlašovala za nezávislý stát. Japonsko tak mohlo v budoucnu podniknout vlastní kroky bez zásahů ze strany Číny. V Koreji se Japonsku otevřelo několik přístavů a získalo právo exterritoriality na korejském území. Jednalo se o nerovnoprávnou smlouvu, podobnou té, kterou bylo Japonsko v roce 1853 nuceno přijmout ze strany USA. Korea se tedy otevřela Japonsku i Západu daleko více než doposud. Díky této smlouvě mohlo Japonsko začít rozšiřovat sféry svého vlivu na Korejském poloostrově, zatímco se Korea vydala na svou cestu k modernizaci.⁷⁰

Povstání, které vypuklo v roce 1882 proti korejské královské rodině, mělo značně protijaponský náboj. Korejští vojáci nesouhlasili s tím, aby korejská vláda reformovala svou armádu najímáním japonských důstojníků a běžné obyvatelstvo obviňovalo japonské obchodníky z nedostatku rýže a inflace. Povstalecké síly zaútočily na japonskou delegaci, Japonsko zareagovalo zásahem vlastních jednotek a požadovalo odškodnění za škody způsobené vzpourou. Čína, znepokojená vzniklou situací v Koreji, také vyslala svá vojska, a to jak za účelem potlačení vzpoury, tak za účelem obnovení čínského dominantního postavení. Japonsko se nechtělo pustit do střetu s Čínou, ale chtělo si zajistit výhodné postavení pro jednání s Koreou. Došlo tak k podepsání *Smlouvy z Čemulpcho*, díky které

---

⁶⁶ Ueno Kagenori (上野景範) 1845-1888.

⁶⁷ Itagaki Taisuke (板垣退助) 1837-1919.

⁶⁸ DUUS: 1995, 29-43.

⁶⁹ BEASLEY: 1987, 44

⁷⁰ BEASLEY, tamtéž.

získali Japonci právo umístit do Soulu vojsko pro ochranu svého velvyslanectví. Čína obsadila Soul a začala zasahovat do vnitřních záležitostí Koreje, aby omezila japonský vliv a obnovila své dominantní postavení a rozšířila své ekonomické zájmy.⁷¹ Jelikož se očekávalo, že by mohlo dojít k dalším potížím s Koreou či k potenciálnímu konfliktu s Čínou, pokračovalo Japonsko v budování své armády. V roce 1885 byl v Japonsku implementován německý armádní model dle německého poradce Klemense Meckella. Jednalo se o reorganizaci japonské armády, posílení její logistiky a další změny, díky kterým se mohla následně rovnat armádám západních států. Tato armáda měla být schopna ochránit budoucí japonské zájmy v Koreji.⁷²

Korejští státníci se rozdělili na dvě skupiny. Jedna skupina (členové rodu Minů a jejich stoupenci) zastávala názor, že by mělo dojít k postupné modernizaci Koreje za pomoci Číny, zatímco druhá skupina neboli Osvícenská strana chtěla rychlou modernizaci po vzoru reforem Meidži, což by přineslo osamostatnění z čínského područí a skutečnou nezávislost. Japonsko přistupovalo k Osvícenské straně neutrálně. Tato strana požádala Japonsko o půjčku na nové vojenské jednotky, ale byla odmítnuta. Osvícenské straně se povedlo prosadit jen málo důležitých reforem a nezdařilo se jí tedy uskutečnit rychlou modernizaci. V roce 1883 se Kim Ok-kjun,⁷³ jeden z politiků Osvícenské strany, opět pokusil získat půjčku z Japonska. To však nebylo schopno půjčku poskytnout. Kim Ok-kjun se tedy vrátil do Koreje alespoň s dodávkou střelného prachu. V roce 1884 se začala Čína s Francií přit o Vietnam a Osvícenská strana v tom viděla příležitost pro odstranění čínského vlivu v Koreji. Pro plánovaný převrat se povedlo získat japonského vyslance Takezoe Šin'ičiróa,⁷⁴ který přislíbil 140 japonských vojáků. Převrat se nepovedl. Čínské jednotky několikanásobně převyšovaly počet japonských vojáků. Takezoe se od věci distancoval a spolu s Kim Ok-kjunem a několika dalšími členy Osvícenské strany a japonskými vojáky utekl do Japonska.⁷⁵

Japonské veřejné mínění chtělo, aby Japonsko zaujalo silný postoj vůči Číně a Koreji, takže byla na Korejský poloostrov vyslána japonská armáda. Japonci požadovali omluvu a odškodnění, navzdory skutečnosti, že jejich delegace nesla svůj podíl viny, tím že poskytla

---

⁷¹ ECKERT: 2001, 151-153.

⁷² MIKISO: 2001, 169.

⁷³ Kim Ok-kjun, 1851-1894.

⁷⁴ Takezoe Šin'ičiró (竹添進一郎) 1842-1917.

⁷⁵ ECKERT: 2001, 153-155.

své vojáky. Mezi Liem,⁷⁶ zástupcem Číny, a Itóem,⁷⁷ zástupcem Japonska, došlo k *Tiencinské konvenci*⁷⁸. V pozadí bylo, že Japonsko se domnívalo, že ještě není připraveno na válku. V této dohodě se Japonsko a Čína dohodly nejen na stažení svých vojenských jednotek z Koreje, ale také na tom, že se v budoucnu musí vzájemně informovat v případě vyslání svých jednotek do Koreje.⁷⁹

4.3. Čínsko-japonská válka

Napětí mezi vojáky Číny a Japonska na Korejském poloostrově nadále narůstalo. Čína trvala na své svrchovanosti v Koreji, se kterou Japonsko nesouhlasilo.⁸⁰ Obchodní aktivity mezi Japonskem a Koreou pokračovaly navzdory korejským občanským nepokojům. Tyto nepokoje přinesly podporu konzervativním, silně nacionalistickým a protijaponským, náboženským kultům, jako bylo *hnutí Tonghak*. V roce 1894 byla korejská vláda nucena požádat Čínu o pomoc, když došlo k povstání *hnutí Tonghak* v jižních provinciích Koreje.⁸¹ Po obdržení této zprávy japonská vláda 2. června porušila *Tiencinskou konvenci* z roku 1885 a poslala 7. června 1894 na Korejský poloostrov své vojáky, aby povstání potlačili.⁸² Po potlačení vzpoury Čína i Japonsko odmítaly stáhnout své jednotky a na japonského ministra zahraničí Mucu Munemicu⁸³ byl vyvíjen tlak ostatními významnými vládními osobnostmi, aby nedošlo s čínskou stranou ke kompromisu. Čína sice navrhla japonské straně opětovné stažení vojsk, Japonsko však hodlalo situace využít pro své mocenské záměry.⁸⁴

Generál Kawakami Sóroku⁸⁵ a Mucu Munemicu byli hlavními aktéry, kteří rozpoutali válku mezi Čínou a Japonskem. Nejprve však Mucu potřeboval najít záminku, aby předešel možnému ruskému či britskému vměšování, a tak otevřeně vyzval Čínu ke společné intervenci, za účelem provedení reformu korejské správy.⁸⁶ Čína odmítla a objevily se menší

---

⁷⁶ Hongzhang Li 1823-1901.

⁷⁷ Itó Hirobumi (伊藤 博文) 1841-1909.

⁷⁸ Tiencinská konvence, 18. 4. 1885.

⁷⁹ MIKISO: 2001, 170.

⁸⁰ ECKERT: 2001, 162-163.

⁸¹ MIKISO, tamtéž.

⁸² MIKISO: 2001, 171.

⁸³ Mucu Munemicu (陸奥 宗光) 1844-1897.

⁸⁴ BEASLEY: 1987, 47.

⁸⁵ Kawakami Sóroku (川上 操六) 1848-1899.

⁸⁶ MIKISO, tamtéž.

střety mezi čínskými a japonskými vojáky. Japonsko se rozhodlo pro radikální krok a obsadilo korejskou královskou rezidenci Kjongbokkung v Soulu, čímž 23. července 1894 vypukla Čínsko-japonská válka.⁸⁷ Sjednocená japonská společnost byla přesvědčena, že brání Koreu před útlakem ze strany Číny, a tak podporovala veškeré válečné snahy svého státu. Japonsko, díky daleko větší připravenosti a předešlé modernizaci armády, během střetů s čínskou armádou v námořních i pozemních bitvách vítězilo. 25. července došlo ke střetu mezi japonským a čínským námořnictvem u pobřeží Inčchonu a až 29. července 1894 vyhlásilo Japonsko formálně Číně válku.⁸⁸

Japonská vojska zvítězila v důležité námořní bitvě ve Žlutém moři v září a počátkem následujícího měsíce se povedlo úplně vytlačit čínská vojska z korejského území.⁸⁹ Během probíhající války dobrovolně odešel japonský politik Inoue Kaoru do Koreje, kde nahradil dřívějšího japonského vyslance, který nebyl považován za dostatečně prestižního pro jednání se západními diplomaty. Inoue měl dostatečnou politickou moc na vyjednávání a uzavírání smluv s Koreou, přičemž jeho strategickým cílem bylo přerušit tributární vztah mezi Čínou a Koreou. Dalším cílem bylo transformovat Koreu na japonský protektorát bez rozepří se západními mocnostmi.⁹⁰

Brzy poté, co Inoue dorazil do Soulu, odhalil svůj *dvacetibodový reformní program* králi Kodžongovi⁹¹ a vedoucím členům korejské vlády. Jednalo se o reformy, které by omezily pročínský vliv a modernizovaly vládu. Jedinou podmínkou modernizace v Koreji bylo, že bude provedena pod japonským vedením na všech úrovních a za přítomnosti japonských okupačních sil. Podle Inoueho mělo Japonsko půjčit Koreji na modernizaci pod vedením Japonců 5 milionů jenů, avšak nakonec se povedlo uzavřít smlouvu o půjčce pouze v hodnotě 3 milionů jenů. Japonská vláda měla v plánu podpořit hlavně zájmy Japonska v Koreji, což bylo v rozporu s Inoueho představou o modernizaci a nezávislosti Koreje. Krátce po uzavření smlouvy o půjčce se podařilo podepsat s Čínou mírovou smlouvu.⁹² *Šimonosecká smlouva*, kterou skončila čínsko-japonská válka, byla podepsána 17. dubna 1895 Itóem a Liem. Díky této smlouvě získalo Japonsko rozsáhlá čínská území, jako byly Tchaj-wan, Liaotung a Pescadorské ostrovy. Dále pak musela Čína potvrdit, že Korea je samostatný stát na ní nezávislý. To však nemělo Japonsko v úmyslu respektovat a následně

---

⁸⁷ ECKERT: 2001, 162-163.

⁸⁸ MIKISO: 2001, 171.

⁸⁹ ECKERT, tamtéž.

⁹⁰ MIKISO, tamtéž.

⁹¹ Král Kodžong, 1852-1919.

⁹² BEASLEY: 1987, 50-54.

stanovilo nad korejskou vládou japonský dohled. Dalším bodem *Šimonosecké smlouvy* bylo zaplacení válečných reparací, otevření dalších přístavů a uzavření obchodní smlouvy, kterou japonská strana získala stejná privilegia v Číně jako západní mocnosti.⁹³

Čínsko-japonská válka znamenala úspěšný začátek japonských imperialistických ambicí, jelikož Japonsko prokázalo svou moc a posílilo svůj vliv v Koreji. Rusko však zahájilo protest vůči japonskému počínání v Koreji a požadovalo, aby Japonsko respektovalo korejskou autonomii. Japonsko tedy došlo k rozhodnutí, že upustí od svých plánů na korejský protektorát, a zaměří se prozatím pouze na smluvní vztahy. Rusko tím sledovalo své vlastní ambice v Číně a Koreji a protestovalo i proti japonskému získání poloostrova Liaotung.⁹⁴ Jiné evropské národy začaly vnímat Japonsko jako obchodního rivala, takže nabídly pomoc Číně, aby odolala japonským požadavkům.⁹⁵ Francie se jako ruský spojenec přiklonila na jeho stranu, zatímco Německo Rusko podpořilo, protože chtělo odvrátit jeho pozornost od situace v Evropě. Intervence těchto tří států přinutila Japonsko, aby se vzdalo poloostrova Liaotung a místo toho požádalo o další odškodnění. V japonské společnosti se rozšířilo pobouření, které ještě zesílilo, když si Francie, Německo a Rusko mezi sebe rozdělily značná čínská území. Rusko k tomu ještě získalo dvacetipětiletý pronájem Liaotungu.⁹⁶ *Trojintervence* připomněla Japonsku, že i když bylo dostatečně silné, což dokázalo střety v Asii, nemohlo odolat tlaku západních mocností. To přesvědčilo japonskou vládu k nutnosti navýšení vojenských výdajů a posílení ekonomiky tak, aby dosáhla úplné autonomie.⁹⁷

4.4. Rusko-japonská válka

V Číně vypukly v květnu roku 1900 nepokoje s proticizineckým nábojem. Povstalci (zvaní boxeréři) zaútočili na Tiencin, kde její přívrženci spálili železnici a zabili mnoho jejích pracovníků při přesunu do Pekingu. Evropanům v hlavním městě hrozilo, že budou izolováni a britský admirál byl vyslán, aby je bránil. Poté, co se setkal s velkým odporem boxerů, byl nucen ustoupit. Peking byl obklíčen boxery a 10. června byl zabit německý ministr

---

⁹³ MIKISO: 2001, 171.

⁹⁴ MIKISO: 2001, 172-173.

⁹⁵ BEASLEY: 1987, 64.

⁹⁶ REISCHAUER, CRAIG: 2000, 184-185.

⁹⁷ TAKAO, BENSON: 2001, 63.

a japonský úředník. Evropským mocnostem velmi záleželo na tom, jak se situace v Číně vyvine, zatímco Japonsko zůstalo opatrné. Nechtělo vzbudit podezření západních mocností nad vlastními územními ambicemi na pevnině. Japonský premiér Jamagata proto navrhl vyslat vojska, pokud o to západní mocnosti požádají.⁹⁸ Západní mocnosti měly velmi málo možností, jak vzniklý problém v Číně řešit, a tak požádaly Japonce o jejich vojenskou pomoc. Povedlo se jim tak spojit ruská, americká, francouzská, britská a hlavně japonská vojska a odrazit boxerské povstání v Číně.⁹⁹

Japonská vláda byla přesvědčena, že k tomu, aby mohlo Japonsko expandovat, potřebuje spolupracovat s některou ze světových mocností. To znamenalo, že si musí vybrat mezi svými nově vzniklými spojenci, získat je na svou stranu a následně dosáhnout svých cílů.¹⁰⁰ Na jihu Číny ležely britské državy, takže by britské zájmy nebyly v rozporu s těmi, které mělo Japonsko na severu, zatímco Británie viděla rychle rostoucí námořní sílu Japonska v regionu jako požehnání, které poskytovalo ochranu proti ruskému rozpínání.¹⁰¹ Dalším faktorem, který pomohl Japonsku si vybrat, bylo to, že Rusko vyslalo velké množství vojsk, aby si zajistilo své zájmy v Číně, což přesvědčilo Japonsko, že Rusko chtělo tento region získat pro sebe.¹⁰² Po uklidnění povstání v Číně se situace mezi Japonskem a Ruskem ještě více vyostřila. Rusko totiž odmítalo stáhnout své vojáky zpět, a tím se stalo hrozbou nejen pro Japonsko ale i Velkou Británii.¹⁰³

Po čínsko-japonské válce se mohlo Rusko snadněji dostat do Koreje, zatímco japonský ministr zahraničí Miura Goró¹⁰⁴ se zapojil do špatně připraveného pokusu o převrat, který vyústil ve vraždu korejské královny v říjnu roku 1895. Korejskému králi se však v únoru 1896 podařilo uprchnout k ruské delegaci.¹⁰⁵

Korejci nicméně odporovali ruským zásahům a návrat krále v únoru 1897 do Soulu ruský vliv v Koreji ještě oslabil. V dubnu 1898 podepsalo Rusko a Japonsko *Niši-Rosenovu dohodu*, podle níž by se měli navzájem poradit předtím, než nominují své vojenské či finanční poradce. Rusko také slíbilo, že již nebude bránit japonským obchodním zájmům v Koreji.¹⁰⁶ Nyní mohlo tedy japonské bankovníctví prosadit svou převahu na korejském

---

⁹⁸ MONTGOMERY: 1987, 166.

⁹⁹ MONTGOMERY: 1987, 206.

¹⁰⁰ BEASLEY: 1987, 76.

¹⁰¹ MONTGOMERY: 1987, 179.

¹⁰² BEASLEY, tamtéž.

¹⁰³ DANIELOVÁ: 2010, 16-18.

¹⁰⁴ Miura Goró (三浦 梧楼) 1847-1926.

¹⁰⁵ BEASLEY: 1987, 72.

¹⁰⁶ MIKISO: 2001, 183.

trhu, a tím financovat tamější vlastní obchodní zájmy a roku 1897 umožnit Japonsku přijmout zlatý standard. Tato obchodní dominance byla částečně způsobena také japonským vlastnictvím práv na železniční tratě, které spojovaly Soul, Inčchon a Busan.¹⁰⁷

Zdalo se však, že více než o Koreu má Rusko zájem o Mandžusko. Důvodem bylo to, že Rusko chtělo přístav na východě, který by v zimě nezamrzal. Už od května roku 1896 ale platila mezi Ruskem a Čínou *Li-Lobanova dohoda*. V této dohodě se Rusko dohodlo s Čínou na její ochraně před japonskými útoky, pokud by Čína souhlasila s otevřením všech svých přístavů ruským lodím v případě vojenského konfliktu Ruska s Japonskem. Rusku se také díky *trojintervenci* podařilo získat poloostrov Liaotung a Port Arthur na období dvaceti pěti let, čímž se Rusům zpřístupnil nezamrzající přístav. Když vypuklo boxerské povstání, Rusové využili příležitosti a požadovali od Číny další ústupky výměnou za stažení ruských vojsk. Čína díky diplomatické podpoře Japonska těmto požadavkům odolala.¹⁰⁸

Japonský předseda vlády Kacura¹⁰⁹ uzavřel *anglo-japonskou alianci* v lednu roku 1902, při které obě země slíbily, že zůstanou neutrální v případě ozbrojeného konfliktu s třetí mocností. Obě země si rovněž navzájem slíbily pomoc v případě vypuknutí války s více než jedním národem. Tato aliance posílila postavení Japonska na poli mezinárodní politiky a umožnila mu zaujmout pevnější postoj vůči ruskému odmítnutí stáhnout své vojáky z Mandžuska, což představovalo hrozbu pro pozici Japonska v Koreji.¹¹⁰ Tato aliance také zlepšila podmínky pro komerční úvěr Japonska a umožnila mu přístup k britským finančním zdrojům, jelikož se britské kolonie otevřely japonskému obchodu.¹¹¹ Aliance dovolila Japonsku jednat s Ruskem beze strachu z další *trojintervence*. V roce 1902, když se Rusové chystali podepsat dohodu (podle níž by stáhli své jednotky z Mandžuska a vrátili by zde postavenou železnici do rukou Číny), začali se náhle dožadovat toho, aby čínská vláda dala železnici a další obchodní výsady v Mandžusku pouze Rusko-čínské bance. Když však čínský premiér Li 4. listopadu 1901 zemřel, ztratili Rusové svého hlavního zastávce u čínského soudu a byli tak nuceni uzavřít pro Rusko ne tak výhodnou dohodu. Dohoda byla podepsána 8. dubna 1902 a zavazovala Rusko stáhnout své jednotky z Mandžuska ve třech etapách po dobu osmnácti měsíců a vrácení většiny železnic Číně.¹¹²

---

¹⁰⁷ BEASLEY: 1987, 73.

¹⁰⁸ MIKISO: 2001, 183-184.

¹⁰⁹ Kacura Taró (桂 太郎) 1848-1913.

¹¹⁰ TAKAO, BENSON: 2001, 63-64.

¹¹¹ BEASLEY: 1987, 77.

¹¹² MONTGOMERY: 1987, 181.

V té chvíli se Itó pokusil urovnat rusko-japonské vztahy prostřednictvím vyjednávání. *Anglo-japonská aliance* v lednu 1902 sice posílila postavení Japonska, ale Rusko nepřestávalo usilovat o Koreu a Mandžusko. Roku 1902 Rusko dodrželo první fázi dohody o stažení svých vojsk. Když však Japonsko požádalo o další stažení ruských vojsk, Rusko odmítlo. Roku 1903 začali Rusové naopak s opětovným nasazováním vojska do oblasti. Na to ovšem Japonsko okamžitě reagovalo a donutilo Rusy se stáhnout. Rusové odmítli Japonskem předložené konečné návrhy v lednu 1904. Ačkoliv se japonská vláda chtěla válce vyhnout (protože nevěřila, že by ji mohla vyhrát), po neúspěšných jednáních s Ruskem se 4. února pro válku nakonec rozhodla.¹¹³

Japonsko po přepadení Portu Arturu z 8. února vyhlásilo 10. února 1904 Rusku válku. Korea ihned po zahájení konfliktu vyhlásila neutralitu, ačkoli se boje odehrávaly i na jejím území. Japonci tento fakt plně ignorovali a pomocí vojenské hrozby donutili Koreu podepsat 23. února *Japonsko-korejský protokol* roku 1904.¹¹⁴ Tento dokument sice potvrzoval samostatnost korejského národa, ale na druhou stranu dovoloval Japonsku obsadit její strategická území.

Prezident USA Theodore Roosevelt naléhal na vyjednávání mezi Ruskem a Japonskem, protože se obával, že pokud bude Rusko vyhnáno z regionu, bude zničena rovnováha moci na východě. Rusko však odmítalo vyjednat. Japoncům se nakonec podařilo vyhrát veškeré větší bitvy, až donutili Rusko ke kapitulaci. Japonsko vyhrálo válku nejen proto, že mělo strategickou výhodu (bojovalo blízko své domovské základny), ale také kvůli problémům Ruska s přepravou vojáků do potřebných oblastí.¹¹⁵

Do mírového jednání byly Japonskem přizvány Spojené státy americké a Velká Británie. Z tajného *Taft-Kacurova memoranda* v roce 1905 jasně vyplývá jejich souhlas s japonskými zásahy do korejské politiky. V srpnu 1905 se v Portsmouthu setkaly Japonsko a Rusko, aby vyjednaly mírovou smlouvu. Rusko uznalo japonské zájmy v Koreji a podstoupilo Japonsku jih Sachalinu a jih Mandžuska. Poloostrov Liaotung a Port Artur byly též předány Japonsku. Pro Japonsko to bylo velmi důležité vítězství, protože to bylo poprvé, kdy asijský národ porazil jednu z největších světových mocností. Neschopnost získat lepší podmínky v *Portsmouthské smlouvě* však Japonsko přesvědčilo, že je stále zranitelné a že je třeba ještě více posílit svou armádu.¹¹⁶ Pro Japonsko to byl bod zlomu. Japonské obyvatelstvo bylo

---

¹¹³ MIKISO: 2001, 185-186.

¹¹⁴ 日韓議定書 (nikkan giteišo) – Japonsko-korejský protokol roku 1904.

¹¹⁵ MIKISO: 2001, 187-189.

¹¹⁶ TAKAO, BENSON: 2001, 64.

opojeno vítězstvím, ale nevědělo, že by Japonsko nebylo schopné vést válku déle.¹¹⁷ Armáda nejenže nemohla utrpět další ztráty, ale vládu stále více znepokojovalo zvýšení mezinárodního dluhu zejména proto, že USA a Británie pomohly Japonsku válku financovat.¹¹⁸ Obyvatelstvo reagovalo násilně na neschopnost získat lepší podmínky v *Portsmouthské smlouvě*, a tak nepokoje, které vypukly 5. září v Tokiu, donutily vládu vyhlásit stanné právo. V roce 1907 podepsaly Japonsko a Rusko tajnou dohodu, podle níž rozdělily Mandžusko na japonskou jižní a ruskou severní sféru zájmu.¹¹⁹

4.5. Aneктаční smlouvy a korejská reakce

Již v únoru 1904 získal japonský ministr v Soulu Hajaši Gonsuke¹²⁰ dílčí politická privilegia výměnou za japonskou záruku, že bude zachována korejská územní celistvost a nezávislost. Japonsko zpočátku dohlíželo na zahraniční vztahy ostatních zemí s Koreou a řídilo korejskou komunikační a dopravní infrastrukturu, zatímco japonští finanční poradci snížili výdaje na korejskou armádu. Japonsko usnadnilo svým občanům emigraci do Koreje, aby podpořilo výrobu na Korejském poloostrově a současně tím řešilo i otázku přelidnění ve své zemi.¹²¹

Japonsko donutilo 22. srpna roku 1904 Koreu k uzavření *První japonsko-korejské smlouvy*,¹²² která ustanovovala, že do korejských ministerstev budou zvoleni poradci, které vyberou Japonci. Tak Japonci získali i kontrolu nad korejskými policejními orgány.¹²³ Korejští konfucianští literáti se snažili předkládáním listů či peticí králi docílit celonárodní politiky odporu vůči Japonsku. To se však nezdařilo, protože ani korejská vláda ani král nemohli pod kontrolou Japonska jakkoliv reagovat. Mnozí tito stoupenci politiky odporu neviděli jiného východiska než spáchat sebevraždu.¹²⁴

Japonsko se za premiéra Kacury rozhodlo v roce 1904 pro připojení Koreje, ale její anektování mělo být provedeno za určitý čas, aby to nepřipoutalo přílišnou pozornost

---

¹¹⁷ MIKISO: 2001, 190.

¹¹⁸ BEASLEY: 1987, 84-95.

¹¹⁹ MIKISO: 2001, 190-191.

¹²⁰ Hajaši Gonsuke (林 権助) 1860-1939.

¹²¹ BEASLEY: 1987, 86.

¹²² 第一次日韓協約 (daiičidži nikkán kjójaku) – První japonsko-korejská smlouva.

¹²³ DANIELOVÁ: 2010, 16-18.

¹²⁴ ECKERT: 2001, 176-177.

západních mocností.¹²⁵ USA a Velká Británie mohly totiž Japoncům odepřít přístup k mezinárodním úvěrům stejně jako k čínskému trhu. Japonsko proto začalo tvrdit, že jeho autorita v Mandžusku a Koreji má zajistit stabilní obchodní podmínky, udržení míru v Asii a zaručení japonské bezpečnosti. Japonsko usilovalo o vytvoření politického a vojenského jádra, díky kterému by mohlo zajistit své obranné a hospodářské zájmy.¹²⁶

V roce 1904 vznikla v Koreji první organizace s cílem dosáhnout zachování nezávislosti díky dostatečnému politickému a sociálnímu sebeposílení. Tato Společnost na záchranu Koreje měla za cíl nenechat Japonsko získat kontrolu nad korejskou neobdělávanou půdou. Nakonec byla ale kvůli japonskému nátlaku rozpuštěna.¹²⁷

V prosinci 1904 převzalo Japonsko do svých rukou kontrolu nad korejskou policií.¹²⁸ Protože Rusko již nebylo v Koreji japonským soupeřem, mohlo se Japonsko konečně zaměřit na proměnu Koreje v protektorát, a nakonec v kolonii, jakmile získá souhlas od hlavních světových mocností. V červenci 1905 Amerika uznala Koreu jako místo japonské sféry vlivu na oplátku za to, že Japonsko uznalo Filipíny jako sféru vlivu USA (na základě *Taft-Katsurova memoranda*). I Velká Británie uznala na základě *anglo-japonské aliance* japonské zájmy v Koreji.¹²⁹

V roce 1905 vznikla další organizace pro posílení korejského národa, a to Společnost pro vykoupení národního dluhu. Tato organizace vedla kampaň za splacení Japonskem nvrucených půjček, ale znovu došlo k jejímu potlačení.¹³⁰

*Druhá japonsko-korejská smlouva*¹³¹ (*Eulsská smlouva*), sepsaná japonským nejzkušenějším diplomatem Itó Hirobumim, byla podepsána 17. listopadu 1905. Korejský král Kodžong i jeho úředníci ji sice odmítli podepsat, ale to Itó Hirobumiho ani v nejmenším nezastavilo. Nechal obsadit palác svými jednotkami a sám odešel na Ministerstvo zahraničních věcí, kde pomocí královny pečetě vlastnoručně smlouvu potvrdil. Dle jejího znění byl vládcem země i nadále král Kodžong. Tato smlouva dále ustanovovala funkci generálního guvernéra, který byl přímo podřízen japonskému císaři a který měl na starosti veškerou zahraniční politiku Koreje. Přestože smlouva stanovovala jeho pravomoci pouze, co se zahraniční politiky týče, Itó Hirobumi, který se stal prvním generálním

---

¹²⁵ MONTGOMERY: 1987, 206.

¹²⁶ BEASLEY: 1987, 85.

¹²⁷ ECKERT: 2001, 179.

¹²⁸ BEASLEY: 1987, 87.

¹²⁹ MIKISO: 2001, 192.

¹³⁰ ECKERT, tamtéž.

¹³¹ 第二次日韓協約 (dainidži nikkán kjójaku) – Druhá japonsko-korejská smlouva.

guvernérem, své pravomoci rozšířil i na otázky vnitřní správy a ovládl tak i policejní orgány.¹³²

Korejci reagovali zakládáním „armád spravedlnosti“, které se aktivně účastnily v protijaponském odboji. Žádná z těchto armád však nedokázala změnit japonskou politiku vůči Koreji.¹³³ Vznikaly i organizace pro posílení korejského národa jako Společnost pro studium ústavy, která se zabývala vnitřními institucionálními změnami. Po jejím rozpuštění vznikla v roce 1906 Společnost pro posílení Koreje, která byla proti abdikaci krále Kodžonga. Sám král Kodžong také nadále projevoval svůj odpor k vzniklé situaci. V novinách otiskl svůj oficiální nesouhlas, a dokonce tajně vyslal skupinku svých zástupců na Světovou mírovou konferenci do Haagu v roce 1907, která měla za úkol přednést korejskou stížnost vůči japonské agresi. Tito zástupci ale na jednání nebyli ani vpuštěni. Přesto se jim podařilo upoutat pozornost tisku a veřejnosti a upozornit na křivdu, jíž se Japonci v Koreji dopustili. K zásadnímu řešení této otázky ale nedošlo. Jedinou reakcí bylo zvýšení tlaku Japonska na korejského krále, aby abdikoval. Král nadále odmítal jakkoli ustoupit. Japonci přesto své úsilí nevzdali a hledali cesty, jak krále přesvědčit. V tu dobu byla rozpuštěna Společnost pro posílení Koreje, která se snažila zamezit abdikaci krále. Tato společnost se ale znovu objevila jako Korejská společnost a pokračovala ve svém kulturním a sociálním programu. Japonci králi navrhli, aby předal vládu svému následníkovi s tím, že by král Kodžong nadále vládl jako princ-regent. S tímto řešením nakonec král Kodžong souhlasil. Mladý král Sudžong¹³⁴ se však ukázal být nezpůsobivý a snadno manipulovatelný.¹³⁵

Abdikace krále Kodžonga však Japonsku nestačila, proto donutila Koreu 24. července 1907 k podepsání *Třetí japonsko-korejské smlouvy*,¹³⁶ která umožnila japonskému generálnímu rezidentovi zasahovat do všech záležitostí vnitřní správy v Koreji. Japonci tedy okamžitě zahájili kroky k upevnění své nadvlády a dosadili do všech ministerských oborů své zástupce, kteří tak absolutně ovládli veškeré politické dění v zemi. Dalším krokem bylo rozpuštění korejské armády. Údajně šlo o dočasný krok nutný z finančních důvodů. Stávající armádu měly později nahradit nově reformované jednotky, ale k tomu už nikdy nedošlo.¹³⁷

---

¹³² DANIELOVÁ: 2010, 16-18.

¹³³ ECKERT: 2001, 177.

¹³⁴ Král Sudžong, 1874-1926.

¹³⁵ DANIELOVÁ, tamtéž.

¹³⁶ 第三次日韓協約 (daisandži nikkán kjójaku) – Třetí japonsko-korejská smlouva.

¹³⁷ ECKERT: 2001, 175-176.

Všechny politické i sociální organizace v Koreji byly pod neustálým tlakem ze strany Japonska, a tak došlo ke zvýšení ilegální činnosti. Tajně byla založena Nová národní společnost, která podporovala průmysl a vzdělávání. Organizovala také ozbrojené operace mimo korejské území, ale nakonec byla v roce 1911 rozpuštěna.¹³⁸

Vojáci z rozpuštěné korejské armády se připojili k armádám spravedlnosti. Došlo tak k jejich značnému posílení. Tyto ozbrojené skupiny napadaly (i přes početní převahu japonských vojáků) japonské vojáky a ničily telegrafní spoje a železnice. Japonci byli ale schopni jakékoliv větší nepokoje drtivě potlačit. Činnost armád spravedlnosti vyvrcholila v roce 1908, kdy se odehrálo nejvíce střetů s japonskými vojáky. Japoncům se ale podařilo sjednotit své síly a silným protiútokem Korejce porazili. Armády spravedlnosti se tak už nikdy nedokázaly projevit v původním rozsahu.¹³⁹

V květnu 1910 nastoupil nový generální resident Terauchi Masatake, který měl připravit novou anektační smlouvu. Okamžitě zavedl opatření, která měla v budoucnu usnadnit prosazení smlouvy. Zakázal vydávání novin, čímž zamezil přístup k informacím o politickém dění jak v Koreji, tak ve světě a rozšířil řady policejních jednotek. Současně s přípravou smlouvy začal připravovat i situaci v zemi, aby celý proces proběhl co nejklidněji. Byly rozpuštěny veškeré vlastenecké skupiny a radikálnější odpůrci byli pronásledováni a zatýkáni.¹⁴⁰ Nakonec byl vyvinut tlak na krále Sudžonga a 22. srpna 1910 došlo k podepsání finální *Japonsko-korejské anektační smlouvy*.¹⁴¹

---

¹³⁸ ECKERT: 2001, 179.

¹³⁹ ECKERT: 2001, 177-178.

¹⁴⁰ DANIELOVÁ: 2010, 18-20.

¹⁴¹ 日韓併合条約 (nikkan heigó džójaku) – Japonsko-korejská anektační smlouva.

5. Japonský vliv na korejskou společnost v době anexe

5.1. Politika

Formálně třetí korejský generální guvernér Terauchi Masatake¹⁴² ospravedlnil japonskou nadvládu spřízněností Japonců s Korejci.¹⁴³ Kompletní asimilace do japonské společnosti měla být dlouhodobým cílem této nadvlády. Anexe Koreje byla vrcholným krokem dlouhodobého japonského snažení o získání co nejdominantnějšího postavení na Korejském poloostrově.¹⁴⁴

Lze shrnout, že pro nově vzniklou koloniální správu v Koreji bylo, stejně jako pro nový režim na začátku éry Meidži, nejdůležitější, aby došlo k odstranění opozičního odporu a konsolidaci armády a policie. To v Koreji znamenalo obsazení poradenských postů v nezávislé korejské armádě a zredukování její velikosti. V roce 1907 došlo k jejímu rozpuštění a přeřazení nejlepších důstojníků do japonské armády. Protesty korejských vojáků byly zcela potlačeny. Koloniální vláda tak získala efektivní nástroj k vynucování poslušnosti.¹⁴⁵ Terauchi, ve snaze co nejvíce zjednodušit transformaci Koreje do kolonie, zastavil vydávání všech novin, rozpustil politické organizace a zakázal veřejná shromáždění všeho druhu. Do Koreje mohlo z Japonska navíc emigrovat množství jeho obyvatel díky bezprecedentní geografické blízkosti kolonizujícího státu a její kolonie. Japonci tak efektivněji upevnili koloniální vládu.¹⁴⁶

Politická moc byla centralizována množstvím úředních nařízení podpořených vojenskou a policejní donucovací silou. K zajištění politické kontroly bylo potřeba vytvořit centrální administrativní systém, který by mohl rychle a efektivně provádět reformy a zajistit tak dodržování koloniální politiky. Silný koloniální byrokratický systém byl soustředěn v Soulu, odkud generální guvernéri řídili koloniální vládu, která byla poloautonomní a vysoce autoritářská. Generální guvernéri měli obrovské výkonné, soudní a dokonce i zákonodárné pravomoci, které převyšovaly i pravomoci japonského premiéra.¹⁴⁷ Pravomoci rozdělené v Japonsku mezi jednotlivá ministerstva byly v Koreji soustředěny v rukou generálního guvernéra. Ten měl pod kontrolou policii, mohl vydávat legislativní nařízení, ale kontroloval

---

¹⁴² Terauchi Masatake (寺内 正毅) 1852-1919.

¹⁴³ ECKERT: 2001, 185.

¹⁴⁴ ECKERT: 2001, 185-186.

¹⁴⁵ MYERS, PEATTIE: 1984, 25-30.

¹⁴⁶ ECKERT: 2001, 186.

¹⁴⁷ MYERS, PEATTIE: 1984, 25-30.

také právní systém, koloniální rozpočet a byl plně nezávislý při jmenování úředníků. Ohromná autonomie generálního guvernéra v Koreji vydržela i přes několik reforem až do konce 2. světové války. V Koreji se během několika desetiletí japonské nadvlády několikanásobně rozšířilo koloniální úřednictvo. Daleko více japonských než korejských úředníků se podílelo na korejské koloniální správě. K rozšíření systému místní správy došlo v roce 1910, čímž bylo centrum schopno kontrolovat rozpracovaný správní systém na všech úrovních.¹⁴⁸

Pro Korejce znamenala zákonodárná moc generálního guvernéra to, že se museli řídit nejen japonským právem, ale i koloniálními dekrety a vyhláškami, kterými se Japonci v Koreji řídit nemuseli. Z tohoto nerovnoprávného zacházení lze vyvodit, že Japonsku zjevně nešlo o asimilaci korejského obyvatelstva do japonské společnosti, protože bylo legálně diskriminováno. Na vyšších úrovních koloniální správy byla navíc výrazná početní převaha japonských úředníků, což ještě umocňovalo už tak slabé právní postavení domácí populace. Došlo k příklonu korejských intelektuálů k protijaponskému vlasteneckému hnutí. Koloniální vláda také neustále rozšiřovala policejní jednotky s cílem bezproblémové kontroly místního obyvatelstva. Postupem času se tak policejní jednotky rozrostly více než devětkrát. Policie měla navíc rozsáhlé pravomoci, mohla kontrolovat a pronikat do soukromí v každém aspektu života na Korejském poloostrově. Policie mohla navíc i vykonávat mírnější rozsudky jako například bičování, které však platilo pouze pro Korejce. Do koloniální policie byli navíc nabíráni Korejci z nejnižších tříd společnosti jako policisté či informátoři. To způsobilo rozbroje mezi Korejci navzájem, a tak došlo ještě ke snížení korejského odporu vůči japonské nadvládě.¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ ECKERT: 2001, 186-187.

¹⁴⁹ ECKERT: 2001, 187-188.

5.2. *Ekonomika*

Japonsko bylo poháněno ekonomickou nutností rozšířit své hospodářské aktivity na poloostrově. Rozvoj japonského hospodářství byl podmíněn i nalezením trhu pro vlastní export. Korejské a další koloniální trhy měly zajistit odbyt nadprodukce bavlněného zboží, ale také velké příjmy pro další výrobu a rozšiřování armády. Japonské názory na korejskou ekonomickou hodnotu se značně lišily, není tedy překvapující, že po formálním připojení Koreje jako kolonie k impériu nedošlo k jejímu přeměnění na privilegovaný trh. Cizí obchodníci se tedy mohli bez problému zapojit do korejské ekonomiky, avšak ztratili právo exterritoriality. Místo toho měli cizinci v Koreji stejná práva jako cizinci v Japonsku. Až do roku 1920 nebyly zavedeny žádné ochranné celní bariéry, aby byl zachován systém otevřených přístavů a Japonsko nemělo zbytečné spory s ostatními imperialistickými mocnostmi v regionu. Hlavní japonské ekonomické zájmy v Koreji se dají rozdělit na čtyři nejdůležitější oblasti, kterými jsou zemědělství, zpracovávání bavlny, železniční infrastruktura a bankovníctví.¹⁵⁰

Pro jednodušší získání kontroly nad Koreou a jako podpora japonsko-korejského obchodu měla sloužit železniční trať spojující Pusan a Soul. Korejská vláda však neměla dostatečné prostředky na její vybudování a japonská vláda se bála případného sporu s ostatními zeměmi, a tak projekt organizovala za vládní podpory soukromá japonská firma. Tato firma však nebyla schopna sama železnici spravovat, a tak se po anexi Koreje dostala do rukou koloniální vlády.¹⁵¹

Generální guvernérství v Koreji mělo významnou kontrolu nad těžbou surovin a lesním hospodářstvím. Korea měla rozsáhlé zásoby strategických surovin, avšak bez chybějících moderních technologií a kapitálu nemohlo dojít k jejich efektivnímu získávání. Japonci poskytli moderní technologie i kapitál, takže začali v Koreji těžit zlato, stříbro, železo, wolfram a uhlí. Dále většina lesní půdy spadala přímo pod generální guvernérství, čímž došlo k hromadnému kácení palivového dřeva, což způsobilo značné odlesnění Korejského poloostrova. Stejně jako lesy utrpěl i korejský rybolov, ve kterém se Japonsku povedlo získat převahu.¹⁵²

Zvyšující se vliv Japonska na Korejském poloostrově přispěl ke zlepšení podmínek pro japonské obchodníky. Po podpisu *Kanghwaské smlouvy* roku 1876 se korejská ekonomika

---

¹⁵⁰ MYERS, PEATTIE: 1984, 148-163.

¹⁵¹ MYERS, PEATTIE: 1984, 155-158.

¹⁵² ECKERT: 2001, 194-195.

otevřela mezinárodnímu obchodu, čehož využily ostatní země a přidaly se na korejský trh. Korejští obchodníci byli slabí a průmysl pro ně znamenal spíše řemeslnou výrobu. Jako první byl ovlivněn zahraničním trhem s rýží. Číňanům a Japoncům se povedlo získat velký podíl na jejím zpracování a distribuci. Po vítězství Japonska v čínsko-japonské válce začal v Koreji figurovat nejvíce dovoz z Japonska, jehož výrobky byly levnější a kvalitnější než korejská domácí výroba.¹⁵³

Na konci 19. století došlo k obratu přístupu Korejců k investicím. Nejprve začali investovat velcí vlastníci půdy, a to do malých bank a zpracování rýže, a v roce 1900 začali investovat i do dalších korejských podniků, což bylo chápáno jako boj za nezávislost Koreje. Osvícenská strana též chápala souvislost ekonomické moci s politikou, a tak byla podpořena výstavba železnic, textilek a dalších podniků. Nejrychleji rostoucím odvětvím v Koreji se stal na přelomu století textilní průmysl. Došlo k růstu i podniků s keramikou a tabákem. Korejské podniky se však nemohly rovnat japonským, které ačkoliv nebyly tak početné, měly modernější vybavení a daleko větší kapitál. Po změně Koreje v kolonii došlo navíc v roce 1911 k vydání Zákona o společnostech, který ustanovoval, že pro založení nové společnosti je potřeba povolení od generálního guvernérství (které ho však poskytlo jen malému množství Korejců). Japonské společnosti měly díky úzkým vazbám na koloniální správu a většímu kapitálu daleko větší výhody než jejich korejská a zahraniční konkurence, a tak získaly na korejském trhu značnou převahu.¹⁵⁴

Japonským bankám se povedlo získat absolutní převahu na Korejském poloostrově. Již v roce 1900 měly japonské banky vlastní pobočky v Koreji, a když japonská banka Daiiči ginkó získala zakázku na provedení měnové reformy, ovládlo japonské finančnictví celé korejské hospodářství. Banka Daiiči ginkó byla přejmenována na banku Čósen a stala se centrální bankou kolonie, která financovala velké státní projekty a regulovala měnu, zatímco japonská banka Šokusan ginkó podporovala japonské investice a obchod.¹⁵⁵

---

¹⁵³ ECKERT: 2001, 195-196.

¹⁵⁴ ECKERT: 2001, 196-197.

¹⁵⁵ ECKERT: 2001, 197.

5.3. Vzdělávání

Ačkoliv Korea byla připojena k impériu až v roce 1910, japonská vzdělávací politika se začala prosazovat na poloostrově už od výhry Japonska v čínsko-japonské válce. Korejci měli být postupně proměňováni v loajální obyvatelstvo připravené na život v moderní době. Japonci se soustředili na pomalé, ale stále rozšiřování základního vzdělání a odrazování od vysokoškolského vzdělávání.¹⁵⁶

Korejské tradiční čínské školy se dělily na dva typy. *Hjanggjo* byly provinční školy provozované lokální správou a sponzorované vládou, a *sodang* školy, které byly soukromé a sponzorované korejskou aristokracií. Postupem času vznikaly díky křesťanským misionářům základní školy a střední školy pro chlapce i dívky. S přílivem křesťanských škol se začaly šířit i západní školy přímo vlastněné cizinci. Díky vyšší dostupnosti vzdělání se zvýšila gramotnost korejského obyvatelstva, čímž došlo ke vzniku hnutí s názvem vzdělání pro národ. Když se Korea v roce 1905 změnila na protektorát, převzalo generální guvernérství nad západními školami kontrolu a zavřelo množství soukromých škol. Následně musely mít všechny školy souhlas pro pokračování v činnosti, čímž se znovu razantně snížil jejich počet.¹⁵⁷

Povinná školní docházka byla v Koreji vyhlášena v roce 1906, avšak úřady se musely uchýlit někdy i k extrémním opatřením, aby dostaly žáky do škol. Bylo běžnou praxí japonských veřejných škol lákat korejské žáky na učebnice, školní potřeby a obědy zdarma. Objevovaly se i případy, kdy byla povolána policie, aby donutila rodiny posílat své děti do škol. Po anexi došlo k dalšímu zavírání škol, které by mohly nabádat studenty k nacionalismu a protijaponskému přístupu. Naopak Japonsko podporovalo konfuciánské školy, které měli vštípit studentům hodnoty jako loajalitu a chování dle hierarchického statutu, což bylo vítané koloniální vládou. Postupem času se zvyšovala japonská represe korejské vzdělanosti a snaha co nejvíce japanizovat korejské obyvatelstvo.¹⁵⁸

---

¹⁵⁶ MYERS, PEATTIE: 1984, 294-302.

¹⁵⁷ MYERS, PEATTIE, tamtéž.

¹⁵⁸ MYERS, PEATTIE, tamtéž.

6. Závěr

Anexe Koreje byla prvním krokem na asijské pevnině pro vznik japonského impéria, které bylo schopno se měřit se západními velmocemi. Japonsko se snažilo svým imperialistickým jednáním zabezpečit za pomoci vojenské intervence zemi a umožnit svým obchodníkům se dostat na korejský trh. Chtěli celkově ukázat sílu japonského národa. Japonsko bylo západním jednáním v Asii v 19. století ovlivněno natolik, že strach o vlastní bezpečnost přerostl ve vojenské konflikty s okolními zeměmi. Japonci byli přesvědčeni, že pokud nebudou dostatečně rychle jednat a nezískají geograficky blízké území Koreje pod kontrolu, bude Japonsko následovat případ Číny a dojde k jeho pohlcení západními zeměmi. Je však třeba připomenout, že Západ v Asii prohluboval japonský strach, a tak nebylo japonské jednání zcela bezdůvodné.

Japonsko postupovalo obezřetně. Nejprve se snažilo po vzoru Západu zmodernizovat a získat tak dostatečné prostředky na expanzi na pevninu. Po rozšíření svého působení v Koreji se Japonsko snažilo omezit vliv států sousedících s Koreou, v případě Číny to bylo zvláště důležité, jelikož Korea byla dlouhá staletí jejím vazalským státem, a tak narušit její vliv v Koreji bylo obzvláště obtížné.

Dále se Japonsko muselo vypořádat se vzrůstajícími územními ambicemi Ruska na Korejském poloostrově. Zprvu se Japonsko bálo pustit do konfliktu se západní zemí, ale nakonec se Japoncům podařilo v rusko-japonské válce zvítězit. Rozhodujícím vítězstvím dosáhli Japonci kontroly nad Koreou. Během celého tohoto procesu upevňování svých zájmů v Koreji s podporou západních mocností se muselo Japonsko vyrovnávat s korejským odporem. Tento odpor Japonsko zvládlo a zakončilo tak svůj první krok na asijské pevnině přičleněním Koreje k japonskému státu. Japonský vliv prorůstal postupně do všech sfér korejské společnosti po několik desetiletí ještě před finální anexí, není tedy divu, že došlo k rozsáhlým změnám v každodenním životě Korejců. Japonsko se hájilo tím, že se pouze snaží Koreji pomoci v cestě za modernizací, k čemuž sice došlo, avšak se záměrem zlepšit stav Japonska.

Souhrnně zdůrazňuji, že celá japonská kolonizační expanze mezi lety 1890 a 1945 je dodnes diskutované téma. I v dnešní době jsou japonské mezinárodní vztahy s Koreou i jinými bývalými koloniemi silně zatíženy japonskou koloniální historií.

7. Seznam použité literatury

- BEASLEY, William Gerald. *Japanese Imperialism, 1894-1945*. Oxford University Press, New York, 1987. ISBN 9780198221685.
- BOOTH, Anne and DENG, Kent. *Japanese Colonialism in Comparative Perspective*. In: *Journal of World History*, 28 (1). pp. 61-98. 2017.
- CAPRIO, Mark. *Japanese Assimilation Policies in Colonial Korea, 1910-1945*. Seattle: University of Washington Press, 2009. Korean studies of the Henry M. Jackson School of International Studies. ISBN 9780295989013.
- DANIELOVÁ, Dorota. *Korea za japonské okupace během 2. světové války*. Praha, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D..
- DUDDEN, Alexis. *Japan's Colonization of Korea: Discourse and Power*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2005. Studies of the Weatherhead East Asian Institute, Columbia University. ISBN 9780824828295.
- DUUS, Peter. *The Abacus and the Sword: the Japanese Penetration of Korea, 1895-1910*. Berkeley: University of California Press, 1995. ISBN 9780520213616.
- ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států. ISBN 9788071064114.
- HENRY, Todd A. *Assimilating Seoul: Japanese Rule and the Politics of Public Space in Colonial Korea, 1910-1945*. Berkeley: University of California Press, 2014. ISBN 9780520293151.
- HENRY, Todd A. *Sanitizing Empire: Japanese Articulations of Korean Otherness and the Construction of Early Colonial Seoul, 1905-1919*. In: *The Journal of Asian Studies*. 2005, 64 (3), 38.
- ITÓ, Teruo. *Adžia to kindai Nihon. Han šinryaku no šisó to undó*. [Asie a moderní Japonsko. Protiexpanzní myšlení a hnutí] Šakai hjóronša, Tokio 1990.
- KRIŠTOFOVÁ, Veronika. *Japonská okupace Koreje 1910–1945*. Plzeň, 2016. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce PhDr. Roman Kodet, Ph.D.
- LEE, Hong Yung, Yong-ch'ul HA a Clark W. SORENSEN. *Colonial Rule and Social Change in Korea, 1910-1945*. Seattle: Center for Korea Studies Publication, University of Washington Press, 2013. ISBN 9780295804491.

MICK, Christoph. *Colonialism in the Polish Eastern Borderlands 1919–1939*. In: Healy R., Lago E.D. (eds) *The Shadow of Colonialism on Europe's Modern Past*. Cambridge Imperial and Post-Colonial Studies Series. Palgrave Macmillan, London, 2014. ISBN 9781137450753.

MIJAČI, Masato. *Kokusai seidžika no kindai Nihon*. [Moderní Japonsko a mezinárodní vztahy] Tokio: Jamakawa šuppanša, 1987. ISBN 4634300303.

MIKISO, Hane. *Modern Japan, A Historical Survey*. Westview Press. Colorado, 2001. ISBN 9781459614307.

MONTGOMERY, Michael. *Imperialist Japan, The Yen to Dominate*. St Martin's Press, New York, 1987. ISBN 9780747022060.

MOON, Yumi. *Populist Collaborators: the Ilchinhoe and the Japanese Colonization of Korea, 1896-1910*. London: Cornell University Press, 2013. ISBN 9780801467950.

REISCHAUER, Edwin O. a Albert M. CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl., dotisk [i.e. 3. vyd.]. Přeložil David LABUS a Jan SÝKORA. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 8071068438.

RÖHL, Wilhelm. *History of Law in Japan since 1868*. Boston: Brill, 2005. Handbuch der Orientalistik, 12. Bd. ISBN 9789004131644.

TAKAO, Matsumura; BENSON, John. *Japan, 1868-1945*. Pearson Education Limited. London, 2001. ISBN 9781322165691.

The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Social Darwinism* [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2019 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/social-Darwinism>.

TIKHONOV, Vladimir. *Social Darwinism and Nationalism in Korea - The Beginnings (1880s-1910s): Survival As an Ideology of Korean Modernity*. Leiden, Boston: BRILL, 2010. ISBN 9789004190139.

TOTMAN, Conrad D. *A History of Japan*. 2nd ed. Malden, Mass.: Blackwell Pub., 2004. ISBN 9781405123594.

WEBSTER, Richard A., NOWELL, Charles E.. *Western colonialism* [online]. Encyclopædia Britannica, inc. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/A-world-economy>.

YPI, Lea. *Philosophy & Public Affairs 41, no. 2: What's wrong with colonialism*. 2013. Wiley Periodicals, Inc., [cit. 10. 3. 2020] Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/papa.12014>.